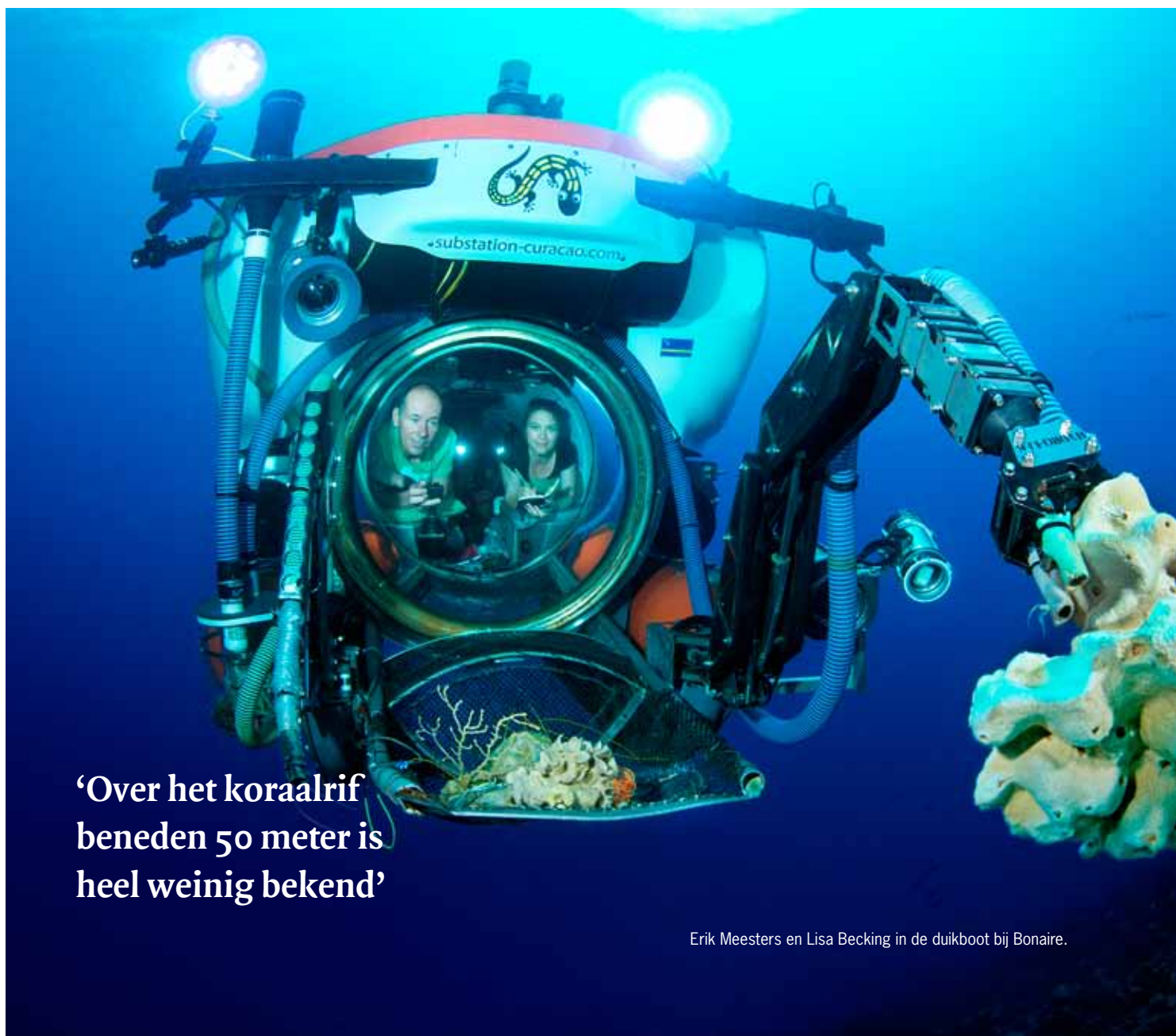

Afzakken naar onbekende wateren

‘Over het koraalrif
beneden 50 meter is
heel weinig bekend’

Erik Meesters en Lisa Becking in de duikboot bij Bonaire.

Een expeditie naar nooit eerder bezochte wateren op ruim driehonderd meter diepte bij Bonaire leverde informatie over de biodiversiteit in Caribisch Nederland: een nieuwe garnaal; onbekende sponzen en een vreemde mat van cyanobacteriën. Oncomfortabel was het wel: ‘Je ligt zes uur pal naast elkaar op je buik naar buiten te kijken.’

TEKST RIK NIJLAND FOTOGRAFIE BARRY BROWN

De expeditie van Lisa Becking en Erik Meesters bij Bonaire gaat achter het computerscherm in het kantoor van IMARES Wageningen UR eigenlijk nog altijd door. ‘Moet je kijken, al die wormpjes. Daar een spons, dat doorzichtige ding is een zakpijp’, wijst Meesters op zijn laptop. ‘Maar wat zit daar? Is dat een brokkelster? Wat denk jij?’

‘We zien op de foto’s en de video steeds nieuwe details’, verklaart Becking. ‘In de sub weet je niet altijd goed waar je op moet letten.’ Dit voorjaar kregen de tropisch marien ecologen van IMARES de unieke kans om per onderzeeboot onbekende wateren bij het koraalrif van Bonaire te verkennen, dieper dan de zone waar ze als ervaren duikers normaal komen.

Het idee voor de trips naar een diepte van ruim driehonderd meter kwam van het ministerie van Economische Zaken, verantwoordelijk voor de Nederlandse natuur, dus ook die van Bonaire, St. Eustatius en Saba. ‘Nederland heeft verdragen ondertekend over het behoud van biodiversiteit. Dat brengt met zich mee dat je ook moet onderzoeken wat zich daar aan organismen ophoudt. Over het diepe rif, beneden de vijftig meter is heel weinig bekend’, aldus Meesters.

Deze eerste verkenningstochten waren mogelijk doordat een van de weinige onderzoeksduikboten ter wereld is gestationeerd op Curaçao. Omdat de eigenaar, zakenman Adriaan ‘Dutch’ Schrier, gepassioneerd is door onderwaternatuur, betaalde hij de overtocht van de duikboot naar Bonaire; het ministerie van EZ voldeed de rekening van de duiken.

DRUIPENDE WANDEN

Eng was het niet in de onderzeeër, vinden de onderzoekers. Becking herinnert zich vooral het gebrek aan comfort. In ondiep water was het snoeiheer aan boord; naarmate de onderzeeboot dieper kwam, zakte de temperatuur en begonnen de stalen wanden te druipen van de condens. ‘En je ligt zes uur pal naast elkaar op je buik om door de koepel naar buiten te kijken, dat is

zwaar. Even gaan plassen is er niet bij.’ Ook was de bewegingsruimte uiterst beperkt, aldus Meesters. ‘Het is een mini-sub; wij tweeën, de piloot, de technicus én nog een passagier bevonden ons op een oppervlak niet veel groter dan dit bureau.’

Naarmate ze dieper langs het rif naar beneden voeren, dunden de koralen door lichtgebrek uit. Er volgde een zandstrook, met af en toe stukken oud rif – uit periodes toen de zeespiegel veel lager stond – als een soort oases met daarop volop leven. En er volgde een verrassing. ‘Bij alle drie de duiken kwamen we op vijftig tot honderd meter diepte een zone tegen waar de bodem bedekt is met een laag cyanobacteriën. Die kennen we van het koraalrif; daar vormen ze een signaal van verstoring, maar dit is wellicht hun eigenlijke plek in het systeem’, aldus Meesters.

De onderzeeboot is uitgerust met twee sterke lampen en gereedschap om monsters te nemen: een grijparm, een net om de buit in te leggen, een beitel om hardnekkige sponzen los te wrikken en twee slurven: een om een kleine dosis gif naar een vis te spuiten; de ander om het verdoofde slachtoffer op te zuigen.

De onderzoekers brachten zo’n tachtig vondsten boven water, waarvan zo’n vijftig sponzen, en een garnaaltje dat zich krampachtig aan ‘zijn’ spons vastklampte. Een nieuwe soort, zo bleek bij onderzoek in Naturalis in Leiden, dat de hoofdmoot van de identificaties uitvoert. Waarschijnlijk is de wetenschap ook twee nieuwe sponssoorten rijker. En wellicht volgt er nog een stoet aan nieuwe micro-organismen die met de opgeviste sponzen in symbiose leven. De resultaten vormen nog maar een eerste indruk van de overzeese biodiversiteit, benadrukken de onderzoekers. ‘We zouden bijvoorbeeld ook graag een kijkje nemen aan de noordkant van het eiland. De helling daar is steiler en waarschijnlijk nog interessanter, maar daar moet wel eerst een financier voor komen.’ ■

Info: www.wageningenur.nl/bes-eilanden

